

ส่วนที่ ๓ : แบบรายงานผลการดำเนินงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุน
หลักประกันสุขภาพ (สำหรับผู้เสนอแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ลงรายละเอียดเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินงาน)

ชื่อแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม : โครงการศึกษาสภาวะสุขภาพช่องปากนักเรียนประถมศึกษา ปีงบประมาณ

๒๕๕๙

๑. ผลการดำเนินงาน :

โครงการสภาวะช่องปากนักเรียนชั้นประถมศึกษา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลสภาวะสุขภาพช่องปากของนักเรียนในเขตเทศบาลเมืองลำพูน โดยทำต่อเนื่องเป็นปีที่สามมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลสภาวะสุขภาพช่องปาก และศึกษาปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อสภาวะในช่องปาก รูปแบบการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross sectional study) และใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากแบบสำรวจสภาวะสุขภาพในช่องปาก และแบบสัมภาษณ์กลุ่มวัยเรียนคือกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓-๕ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองลำพูน จำนวน ๖๖๘ คน โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้จากสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ตามลักษณะข้อมูล โดยสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ดังนี้

๑. เพื่อศึกษาข้อมูลสภาวะสุขภาพช่องปาก และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดสภาวะโรคในช่องปาก

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มที่ศึกษา มีจำนวน ๖๖๘ คน แบ่งเป็น เพศชาย ร้อยละ ๔๘.๐๕ และ เพศหญิง ร้อยละ ๕๑.๙๕ โดยรวมเพศหญิงมีมากกว่าเพศชายร้อยละ ๓.๙ สำหรับอายุของนักเรียนจากการสำรวจที่พบมากที่สุด คืออายุ ๙ ปี ร้อยละ ๓๒.๓๔ รองลงมาคืออายุ ๑๐ ปี ร้อยละ ๓๒.๑๙ , อายุ ๑๑ ปี ร้อยละ ๑๙.๙๑ , อายุ ๘ ปี ร้อยละ ๑๕.๒๗ และอายุ ๑๒ ปี ร้อยละ ๐.๔๕ ตามลำดับ นักเรียนที่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองลำพูน ร้อยละ ๑๗.๒๒ นอกเขตเทศบาลเมืองลำพูน ร้อยละ ๘๒.๗๘

ข้อมูลด้านสภาวะในช่องปาก จากการศึกษาในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ ทั้งนี้ในการศึกษาได้จำเพาะเรื่องฟันผุที่เกิดในฟันน้ำนมและฟันแท้ ในชุดฟันน้ำนมสรุปได้ว่านักเรียนที่ปราศจากโรคฟันผุในฟันน้ำนมมากที่สุด ร้อยละ ๗๐.๐๙ คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ น้อยที่สุด ร้อยละ ๓๙.๔๗ คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ สำหรับความชุกของการเกิดโรคฟันผุในฟันน้ำนมมากที่สุด ร้อยละ ๖๐.๕๓ คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ และความชุกของการเกิดโรคฟันผุในฟันน้ำนมน้อยที่สุด ร้อยละ ๒๙.๙๑ คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ สำหรับค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด (dmft) ของฟันน้ำนมมากที่สุด คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ เฉลี่ย ๒.๕๒ ซึ่งต่อคน น้อยที่สุดคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ เฉลี่ย ๐.๘๙ ซึ่งต่อคน

จากข้อมูลโรคฟันผุในฟันน้ำนมจะเห็นได้ว่า นักเรียนที่ปราศจากโรคฟันผุในฟันน้ำนมมีค่าเพิ่มขึ้นเมื่อนักเรียนมีอายุเพิ่มขึ้นและมีลำดับชั้นที่สูงขึ้น ส่วนค่าเฉลี่ย ฟันผุ ถอน อุด (dmft) ในฟันน้ำนมมีค่าลดลงตามลำดับชั้นที่สูงขึ้น อาจเป็นเพราะเป็นช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนจากฟันน้ำนมไปสู่ฟันแท้

สำหรับชุดฟันแท้พบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ที่ปราศจากโรคฟันผุในฟันแท้มากที่สุด ร้อยละ ๙๕.๖๑ คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ สำหรับนักเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ มีค่าลดลงร้อยละ ๘.๑๑ เมื่อเทียบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ปราศจากโรคฟันผุในฟันแท้น้อยที่สุด ร้อยละ ๘๕.๙๘ คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ สำหรับค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด (DMFT) ของฟันแท้มากที่สุด คือนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ เฉลี่ย ๐.๒๖ ซึ่งต่อคน ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด (DMFT) น้อยที่สุดคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ เฉลี่ย ๐.๐๕ ซึ่งต่อคน

จากข้อมูลโรคฟันผุในฟันแท้จะเห็นได้ว่าความชุกของโรคฟันผุเพิ่มขึ้นตามลำดับชั้นและอายุ ค่าเฉลี่ย ฟันผุ ถอน อุด (DMFT) ก็มีค่าเพิ่มขึ้นตามลำดับชั้น อาจเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเมื่อเข้าสู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ แต่ฟันผุที่ไม่ได้ทำการรักษามีค่าเพิ่มขึ้นตามลำดับชั้น จำนวนนักเรียนที่ปราศจากโรคฟันผุในฟันแท้ลดลงตามลำดับชั้นและอายุ

๒. เพื่อศึกษาปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อสุขภาวะในช่องปาก

จากผลการศึกษาปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อสุขภาวะในช่องปากของกลุ่มนักเรียนที่ทำการศึกษ แบ่งเป็นพฤติกรรมกรรมการแปรงฟันในช่วงเวลาต่างๆของนักเรียน และพฤติกรรมกรรมการบริโภคน้ำอัดลม น้ำหวาน ลูกอม ขนมกรุบกรอบ

จากการเก็บข้อมูลพฤติกรรมกรรมการแปรงฟันในช่วงเวลาต่างๆของนักเรียนกลุ่มที่ทำการศึกษา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙ พบว่าพฤติกรรมกรรมการแปรงฟันก่อนนอนทุกวัน ยังมีค่ามากที่สุดของทุกระดับชั้น โดยเฉลี่ย ร้อยละ ๙๒.๔๓ รองลงมาคือพฤติกรรมหลังตื่นนอนตอนเช้าทุกวัน ร้อยละ ๘๙.๖๙ และน้อยที่สุดคือพฤติกรรมกรรมการแปรงฟันหลังอาหารกลางวันทุกวัน ร้อยละ ๗๐.๑๑ จากการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการแปรงฟันในช่วงเวลาต่างๆของปีงบประมาณ ๒๕๕๘ พบว่าปีงบประมาณ ๒๕๕๙ นักเรียนมีพฤติกรรมกรรมการแปรงฟันที่ดีขึ้นมามากขึ้น แต่พฤติกรรมกรรมการแปรงฟันหลังอาหารกลางวันทุกวัน มีค่าลดลงจากเดิม คิดเป็นร้อยละ ๙.๓๘

พฤติกรรมกรรมการบริโภค น้ำอัดลม น้ำหวาน ลูกอม ขนมกรุบกรอบ พบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างไม่มีบริโภคลูกอมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๔๓ เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ ๒๕๕๘ ร้อยละ ๒๕.๐๘ แต่พบว่านักเรียนที่บริโภคขนมกรุบกรอบมีจำนวนลดลง ร้อยละ ๑.๕๑ เมื่อเทียบกับปีงบประมาณ ๒๕๕๘ แนวโน้มในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ พบว่าการบริโภคขนมกรุบกรอบทุกวันของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีแนวโน้มที่สูงขึ้นกว่าปีงบประมาณ ๒๕๕๘ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๗.๒๓

๓. เพื่อติดตามประเมินสถานการณ์สุขภาพช่องปาก แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงข้อมูลสถานะสุขภาพช่องปากในแต่ละปีที่มีการศึกษา

ในการศึกษาสถานะช่องปากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ถึง ๕ โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองลำพูนเป็นการศึกษาในปีที่สาม ดังนั้นประเมินสถานการณ์สุขภาพช่องปากในปีนี้พบว่า โรคฟันผุในฟันน้ำนมมีแนวโน้มที่ลดลงเมื่อนักเรียนอยู่ในระดับชั้นที่สูงขึ้นเมื่อเทียบกับการศึกษาในสองปีแรก นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความชุกของโรคฟันผุในฟันน้ำนมสำหรับ ปีงบประมาณ ๒๕๕๙ โดยเฉลี่ยร้อยละ ๔๘.๙๔ ลดลงจากปีงบประมาณ ๒๕๕๘ ร้อยละ ๙.๗๔ สำหรับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความชุกของโรคฟันผุในฟันแท้ปีงบประมาณ ๒๕๕๙ โดยเฉลี่ยร้อยละ ๑๐.๑๘ เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ ๒๕๕๘ ร้อยละ ๒.๔

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

นักเรียนควรได้รับความรู้ในการเลือกบริโภคอาหารที่มีประโยชน์ ลดอาหารที่มีผลต่อการเกิดโรคในช่องปากและความรู้ในการทำความสะอาดช่องปาก พร้อมสร้างทัศนคติเกี่ยวกับการทำความสะอาดช่องปากทุกครั้งเมื่อรับประทานอาหารสถานการณ์โรคฟันผุในฟันแท้แม้ว่ายังไม่รุนแรง ส่วนใหญ่ฟันที่พบว่าเป็นโรคฟันผุมากที่สุดคือฟันกรามแท้ซี่ที่ ๑ แต่มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นตามจำนวนฟันกรามแท้ที่ขึ้นมาใหม่ ดังนั้นการที่เคลือบ